

Sąd Najwyższy po raz kolejny uchylił uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa niewyrażającą zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku

20.6.2026 - | Sąd Najwyższy

Wyrokiem z 19 marca 2026 r., Sąd Najwyższy po raz kolejny uchylił uchwałę Krajowej Rady Sądownictwa niewyrażającą zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego osiągnącego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W zaskarżonej uchwale KRS stwierdziła, że zasadą i regułą jest obligatoryjne przejście sędziego w stan spoczynku wraz z osiągnięciem określonego wieku, a art. 69 § 1b ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stanowi wyjątek od powyższej zasady. Zgodnie z jego treścią, KRS może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego, jeżeli jest to uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości lub ważnym interesem społecznym, w szczególności, jeśli przemawia za tym racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami poszczególnych sądów.

Zaskarżona uchwała była już drugą wydaną w sprawie, ponieważ poprzednią Sąd Najwyższy uchylił wyrokiem z 15 lipca 2025 r. (I NKRS 70/24). Sąd Najwyższy podniósł wówczas, że wyrażenie zgody na dalsze pełnienie przez sędziego obowiązków służbowych po osiągnięciu przez niego 65. roku życia choć ma charakter fakultatywny, nie oznacza, że decyzja w tym przedmiocie może być całkowicie uznaniowa, a Rada ma prawo do arbitralnego decydowania. Sąd Najwyższy podkreślił, że KRS ma obowiązek wyjaśnić, w jaki sposób jej decyzja podyktowana była interesem wymiaru sprawiedliwości, względem na racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego lub w jaki sposób znajduje uzasadnienie w stanie obciążenia zadaniami poszczególnych sądów. Sąd Najwyższy rozpatrując odwołanie od kolejnej negatywnej uchwały KRS nie miał wątpliwości, że zaskarżona uchwała nie zrealizowała wytycznych SN, zawartych w poprzednim wyroku.

Sąd Najwyższy wskazał również, że Rada, uzasadniając uchwałę niewyrażającą zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, który osiągnął wiek stanu spoczynku, nie może ograniczać się jedynie do użycia zawartych w art. 69 § 1b u.s.p. pojęć. Na Radzie spoczywa obowiązek uzasadnienia, że interes wymiaru sprawiedliwości lub ważny interes społeczny wymaga odstąpienia od zasady przechodzenia sędziego w stan spoczynku z dniem ukończenia 65 roku życia, względnie tego nie uzasadnia. Hipotetycznie rzecz ujmując, nawet jeżeli sędzia nie wyróżnia się na tle innych sędziów, to interes wymiaru sprawiedliwości (lub ważny interes społeczny) może przemawiać za jego pozostaniem w służbie, i odwrotnie – nawet jeżeli mamy do czynienia z wyróżniającym się sędzią, interes wymiaru sprawiedliwości (lub ważny interes społeczny) nie zawsze będzie przemawiać za odstępstwem od tej zasady. Pojęcie interesu wymiaru sprawiedliwości powinno być skonkretyzowane przez organ władzy publicznej w procesie stosowania prawa, nie można bowiem powoływać się na abstrakcyjnie ujęty interes wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza przy podejmowaniu negatywnych dla strony rozstrzygnięć procesowych bez uzasadnienia, na czym ten interes w konkretnym przypadku polega i dlaczego nie przemawia za wyrażeniem zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego.

Pojęcie interesu wymiaru sprawiedliwości jest pojęciem zmiennym w czasie. Obowiązuje „w danej

chwili". Interes ten wymaga ciągłej redefinicji, ciągłej analizy i nieustannie nowego wartościowania, oceniania w niekończącym się procesie. Pierwotna uchwała w niniejszej sprawie wydana została w maju 2024 roku. Od tego czasu doszło do istotnej zmiany okoliczności wprost odnoszących się do interesu wymiaru sprawiedliwości. Trudno nie dostrzec narastającego systemowego problemu, przekładającego się w oczywisty sposób na znaczne wydłużenie czasu rozpoznawania spraw w sądach powszechnych, a polegającego na wstrzymywaniu się przez Ministra Sprawiedliwości z ogłaszaniem nowych obwieszczeń o wolnych stanowiskach sędziowskich, a tym samym na zablokowaniu procesu rekrutacji sędziów w sądach powszechnych, co w sposób oczywisty skutkuje wzrostem liczby wakatów w polskich sądach i narastaniem systemowych wad w sposobie jego zorganizowania, przekładających się na przewlekłość postępowań. Z roku na rok problem ten staje się coraz bardziej widoczny, a sędziów pozostających w stanie czynnym jest coraz mniej, co w sposób oczywisty ma związek z interesem wymiaru sprawiedliwości. Analiza pojęcia „interesu wymiaru sprawiedliwości” na gruncie art. 69 § 1b zd. 1 p.u.s.p. wymaga zatem każdorazowo dodatkowej oceny, czy odmowa wyrażenia zgody na dalsze zajmowanie stanowiska sędziego nie będzie w danym przypadku prowadzić do nadmiernego obciążenia pozostałych sędziów orzekających w danym sądzie, a pozostających w służbie, nieuchronnie wydłużając toczące się w sądach postępowania sądowe. Należy bowiem mieć na uwadze, że zaniechania w zapewnieniu właściwej obsady sędziowskiej stanowią istotne źródło nadmiernej długości postępowań sądowych w Polsce, wprost i bezpośrednio wpływając na pogłębienie problemu systemowej przewlekłości postępowań, naruszając tym samym prawo jednostki do sądu, a w rezultacie godząc w interes wymiaru sprawiedliwości.

https://www.sn.pl/aktualnosci/SitePages/Komunikaty_o_sprawach.aspx?ItemID=1316&ListName=Komunikaty_o_sprawach